

С Т А Н О В И Щ Е

От: Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева
Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов
Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.8. Икономика
Научна специалност: Икономика и управление (Индустрия)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Икономика и управление (индустрия), в Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов

Автор на дисертационния труд: Нели Иванова Килиджийска
Научен ръководител: Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева
Тема на дисертационния труд: „Управление на иновативното поведение на персонала в индустриалните предприятия“

Основание за представяне на рецензията: Заповед на Ректора на Са „Д. А. Ценов“ – Свищов №1267 от 18.12.2017 г. и Решение на научното жури, взето на Първо заседание, проведено на 09.01.2018 г.

1. Общо представяне на дисертационен труд

Дисертационният труд е с общ обем от 287 страници и включва: списък на таблиците, списък на фигурите, увод (7 стр.), три глави (189 стр.), заключение (4 стр.) и приложения (64 стр). Информацията в дисертацията е визуализирана в 41 фигури и 17 таблици. Списъкът на използваната литература се състои от 89 източника, от които 51 на български, 12 на руски, 9 на английски и 17 онлайн източника. Приложенията са 9 на брой (таблици, фигури, анкетни карти и др.).

Проблематиката, която е в обхвата на дисертационния труд, има съществено значение за бизнеса, тъй като доразвити научни постановки и широкообхватни емпирични предложения биха предоставили възможности за усъвършенстване на фирмените процеси и съдействали за постигане на по-добри резултати, което е аргумент в полза на дисертационността на темата.

2. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертационния труд е актуална, с тепърва допълнително нарастваща значимост за българската икономическа действителност. **Обект на изследване** са активните нефинансови предприятия от икономическа дейност „Производство на бои, лакове и подобни продукти, печатарско мастило и китове“, а **предмет на изследване** – управленските аспекти на иновативното поведение на персонала, основните проблемни области и възможностите за неговото усъвършенстване и използване като средство за подобряване на трудовото

представяне, повишаване на ефективността и осигуряване на конкурентни предимства на индустриалните предприятия. Широкият обхват на предмета позволява многоаспектно проучване на тематиката, като в същото време създава известни затруднения, свързани с практическото изследване, особено на причинно-следствени връзки. **Целта** е сравнително добре дефинирана, но може допълнително да се прецизира. **Формулирани са шест задачи**, даващи възможност за постигане на целта. **Защитава се тезата**, че формирането на желаното иновативно поведение на персонала и неговото адекватно управление предоставят значими конкурентни предимства – източник на многопосочни ползи по веригата „иновационен личностен потенциал – иновационна култура – иновативно поведение – трудово представяне – фирмени резултати“. Добре представени са основните методологични и методически аспекти, на които се базира направеното научно изследване. В същото време, недетайлното изложение на методическата част и особено – на рамката на изследването, възпрепятства задълбочения анализ. Част от **ограничителните условия** са свързани с препятствия и трудности при разработване на дисертационния труд, а друга част – с ограничения относно предмета на изследване. Използваните **информационни източници** са добра основа за задълбочено изучаване на дефинираната проблематика.

Структурата на изложението е логически издържана, позволяваща последователно развитие на дисертационната идея.

Първа глава е *теоретична*. За отправна точка на теоретичното изследване е избран иновационният потенциал на личността. Последователно са разгледани същността, видовете и управленските аспекти на иновативното поведение на персонала и въздействащите фактори, като акцентът е поставен върху моделите и методите за мотивиране и стимулиране на този тип поведение. Представени са авторови дефиниции на понятия, част от основния понятиен апарат по тематиката на изследването. **Втора глава** има *методико-емпиричен характер*. В нея са изяснени основните методико-организационни аспекти на практическото изследване и са представени най-важните резултати от него, направени са анализ и оценка на иновационната ориентация, фирмената култура, иновативното поведение на персонала и неговото управление на равнище предприятие, като са формулирани съответните основни проблемни области. **Трета глава** е *творческа*. В нея са представени в систематизиран вид условията и предпоставките за стимулиране на иновативното поведение на персонала в индустриалните предприятия, както и възможностите за устойчиво иновативно поведение на персонала в индустриалното предприятие. Конструиран е модел за управление на иновативното поведение на персонала и са концептуализирани ползите от управлението на веригата „иновационен потенциал – иновационна култура – иновативно поведение – трудово представяне – фирмени резултати“.

В обобщаващите изводи и заключението са формулирани съответните обобщения, изводи, постигнати резултати и препоръки.

Структурата, вътрешната логика, методическият инструментариум и използваните информационни източници са позволили да се направи изследване на дефинираната проблематика. Литературните източници са цитирани коректно.

По темата на дисертационния труд в специализирани издания са публикувани 2 статии и 2 доклада. Част от дисертационния труд е представена на 4 научни форума – 2 докторантски сесии, 1 конференция и 1 кръгла маса.

Авторефератът е в обем от 48 страници. В структурно, съдържателно и стилово отношение той е добре оформен и отразява достоверно в синтезиран вид основните моменти от дисертационния труд: цел, задачи, обект, предмет, теза, методологически инструментариум, теоретично и емпирично изследване, постигнати резултати, направени изводи и предложения. Авторефератът включва справка за приносите и списък с публикациите, свързани с дисертационния труд.

3. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси

Темата на дисертационния труд е сложна и комплексна, а практическата реализация, проявлението на позитивните ефекти и реализирането на ползите изискват комплексен поглед и цялостно интегрирано решение, базирано както на обоснована теоретична база като стартова платформа за реализация, така и на многопосочно въздействие чрез съвкупност от разнородни инструменти. Логично, подобна трактовка на тематиката и идентифицирането на надграждащи/приносни моменти е труден процес. В този смисъл дисертантката се е опитала да развие своите идеи, като в синтезиран вид могат да се установят приноси, които касаят следните моменти:

- Допълнено е теоретичното познание относно иновативното поведение на персонала, като са изведени авторови дефиниции за иновационен потенциал на личността, иновативно поведение на персонала и ефективно управление на иновативното поведение на персонала.

- Разработена и апробирана е авторова методика за оценка на иновативното поведение на персонала и неговите управленски аспекти.

- Разработен е концептуален модел на иновативно поведение на персонала, насочен към увеличаване на възможностите за постигане на устойчиво иновативно поведение на персонала в изследваните индустриални предприятия. На тази база е направен опит за конструиране на механизъм за формиране, развитие и поддържане на иновативно поведение на персонала и на модел за управление на иновативното поведение на персонала, по отношение на които обаче е необходимо последващо задълбочено разгръщане и доразвитие, включително съобразяване със спецификата на средата и въздействието на основните условия и фактори.

4. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да се формулират бележки, препоръки и предложения, които биха подобрили съдържанието и позволили да се открият по-добре приносните моменти, а именно:

- Съдържателните ограничения от гледна точка на предмета на изследване следва да бъдат по-прецизно зададени, на чиято основа да се прецизира предметът и тезата на изследване.

- Необходима е по-голяма критичност и открояване личната позиция на докторанта.

- Препоръчва се по-голяма степен на доказателствено представяне на отделни теоретични постановки и илюстриране с емпирични данни, които са налице, но не са включен в аналитиката и съответно – не могат да послужат в подкрепа на твърденията на докторанта.

- Не са представени в достатъчна степен причинно-следствените връзки, което е ограничило конструирането на сегментирани и обобщаващ профил на иновативното поведение на персонала и съответните варианти за управленско въздействие върху най-важния фактор за генериране на ползи за предприятията – човешкият фактор.

- Необходим е по-силен акцент върху управленските аспекти на темата.

- Предложените концептуални модели и механизъм биха спечелили, ако бяха допълнени с методически инструментариум за прилагане, както и с по-голяма конкретизация, основаваща се на съответните причинно-следствени връзки.

5. Заключение

Въпреки направените бележки, представеният дисертационен труд притежава нужните качества и представлява завършено научно изследване, като съдържа резултати, които представляват принос в науката. Предвид изложеното дотук, изразявам **положителната си оценка** за представения дисертационен труд. Дисертант Нели Иванова Килиджийска отговаря на всички процедурни изисквания, посочени в ЗРАСРБ и ППЗРАС в СА „Д. А. Ценов” – Свищов относно присъждането на ОНС „доктор”, и **препоръчвам на Научното жури**, назначено със Заповед на Ректора №1267 от 18.12.2017 г., да присъди **образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „Икономика и управление (индустрия)”, професионално направление 3.8 Икономика, на Нели Иванова Килиджийска.**

16.02.2018 г.
Свищов

Изготвил становището:

(доц. д-р Искра Пантелеева)